

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

4.11.2009

B7-0130/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

ELi ja Venemaa tippkohtumine 18. novembril 2009 Stockholmis

Rebecca Harms, Daniel Cohn-Bendit, Heidi Hautala, Werner Schulz, Bart Staes, Indrek Tarand
fraktsiooni Verts/ALE nimel

RE\795113ET.doc

PE428.742v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

Euroopa Parlamendi resolutsioon 18. novembril 2009. aastal Stockholmis toimuva ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Venemaa Föderatsiooni kohta, eriti 17. septembri 2009. aasta resolutsiooni¹;
 - võttes arvesse oma 17. septembri 2009. aasta resolutsiooni energiavarustuse kindluse välisaspektide kohta²;
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 19. juuni 2008. aasta resolutsiooni ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta 26.–27. juunil 2008 Hantõ-Mansiiskis³;
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa partnerlus- ja koostöölepingut, mis jõustus 1997. aastal ja kaotas kehtivuse 2007. aasta lõpus;
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa inimõiguste teemalist konsultatsiooni;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et ELi ja Venemaa kaubandus- ja majandussuhted laienevad pidevalt, suurendades osapoolte omavahelist sõltuvust hoolimata üha suurematest lahkavamustest ja umbusaldusest põhilistes poliitilistes ja majandusküsimustes;
- B. arvestades, et käimasolevatel läbirääkimistel lepingu üle, mis peaks asendama partnerlus- ja koostöölepingut, on tekkinud takistused ja probleemid, mis tekitavad ettenägematuid viivitusi, seavad ohtu algsed ambitsioonikad ootused uue raamistiku suhtes ning kahjustavad nelja ühisruumi rakendamist;
- C. arvestades, et energial on jätkuvalt keskne ja strateegiline roll ELi ja Venemaa suhtes; arvestades, et hiljutine Venemaa otsus taganeda energiaharta lepingust muudab need suhted veelgi keerukamaks ning seab ohtu käimasoleva energiadialoogi ja võimaliku edasise arengu; arvestades, et energia on Venemaa välispoliitika peamine vahend; arvestades, et ELi suur sõltuvus fossiilkütustest õõnestab Euroopa tasakaalustatud, järjekindla ja väärtustel põhineva lähenemisviisi arendamist Venemaa suhtes;
- D. arvestades, et nõukogu, komisjoni ja liikmesriikide kartlikus kriitikas Venemaal toimuvate inimõiguste rikkumiste ning Kaukaasia ja eriti Tšetšeenia ja Inguššia olukorra kohta kajastub laialdaselt järjekindluse puudumine ning et sellekohaseid küsimusi tõstatatakse kahepoolsetel kohtumistel harva või väga ebakindlalt;

¹ Sel kuupäeval vastu võetud tekstid: P7_TA(2009)0022.

² Sel kuupäeval vastu võetud tekstid: P7_TA(2009)0021.

³ Sel kuupäeval vastu võetud tekstid: P6_TA(2008)0309.

- E. arvestades, et sõna-, ühinemis- ja kogunemisvabadus Venemaal on viimastel aastatel olnud piiratud ja ohustatud ning et inimõiguste kaitsjad, sõltumatud kodanikuühiskonna organisatsioonid, poliitilised vastased, sõltumatu ajakirjandus ja tavakodanikud on kõik olnud kodaniku- ja poliitiliste õiguste tagasikäigu ohvrid;
- F. arvestades, et 11. oktoobri kohalike valimistega seoses tulid uuesti esile Venemaa süsteemi puudused ja vead, millega kaasnesid laiaulatuslikud väited pettuste ja sahkerdamise kohta, ning et Vene ametivõimud ei suuda nende väidetega asjakohaselt tegelda;
- G. arvestades, et Venemaa kodanikud on esitanud Euroopa Inimõiguste Kohtule Strasbourgis palju kaebusi ning et see peegeldab Venemaa avalikkuse kasvavat usaldamatust föderatsiooni kohtusüsteemi suhtes;
- H. arvestades, et Euroopa Liidu jaoks on ülimalt tähtis rääkida ühel häälel, näidata tugevat sisemist solidaarsust, võtta vastu ühine seisukoht ja hoiduda vastu võtmast Venemaa pakkumisi tugevdada kahepoolseid suhteid kõige enam huvitatud liikmesriikidega; arvestades teisest küljest, et liikmesriigid peaksid käituma vastutustundlikult ja erapooletult ning hoiduma põhjalikel ja keerukatel läbirääkimistel vetoõiguse kasutamisest;
- I. arvestades, et Ameerika Ühendriikide valitsuse hiljutine otsus vaadata läbi raketitõrjekilbi Poolasse ja Tšehhi Vabariiki paigaldamise algne kava ning käimasolevad läbirääkimised strateegilise relvastuse vähendamise lepingu (START) uuendamise üle on sillutanud teed uue õhkukonna ja tugevdatud dialoogi tekkimisele Venemaaga julgeolekuprobleemide üle Euroopas ja paremale koostööle lahendamata küsimuste valdkonnas, nagu tuumadesarmeerimine ja tuumarelvade leviku tõkestamine;
- J. arvestades, et rahu ja stabiilsus ühistes naaberriikides on nii Venemaa kui ka ELi huvides; arvestades, et kriisid nendes riikides peaksid olema üheks põhiküsimuseks, mida tuleks arutada ausalt ja avatult, pöörates eritähelepanu külmutatud konfliktidele ja Venemaa otsusele tunnustada Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust;
- K. arvestades, et Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) ning Euroopa Nõukogu liikmena on Venemaa Föderatsioon kohustatud austama sõna- ja kogunemisvabadust; arvestades, et ELil peaks olema Venemaaga strateegiline partnerlus, mis põhineb demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi väärtustel,
1. väljendab muret ELi ja Venemaa vaheliste suhete olukorra pärast ning märgib, et strateegiline partnerlus on järjest enam muutumas pragmaatiliseks partnerluseks, kus põhiküsimustes valitsevad sügavalt erinevad seisukohad;
 2. märgib, et ELi ja Venemaa tippkohtumisel Stockholmis 18. novembril 2009 keskendutakse majandus- ja finantskriisile, kliimamuutusele, energiale ja energiajulgeolekule ning paljudele piirkondlikele ja rahvusvahelistele küsimustele;
 3. on seisukohal, et tuleb teha kõik võimalik, et kaasata Venemaa konstruktiivselt ja avatult, selleks et hõlbustada läbirääkimisi tõeliselt ühistel väärtustel ja huvidel põhineva uue ja laiaulatusliku raamlepingu üle;

4. märgib, et nelja ühisruumi rakendamise kava tuleks pidada läbirääkimiste põhielemendiks ning palub sellega seoses komisjonil esitada praeguse partnerlus- ja koostöölepingu kohta hinnang, et kontrollida, kas selle lepingu võimalused on täielikult ammendatud ja mida tuleb teha, et vältida varasemaid vigu ja puudusi;
5. rõhutab veel kord, et demokraatia ja inimõigused peavad olema kõigi Venemaa Föderatsiooniga sõlmitavate lepingute keskmes, pidades eelkõige silmas tõhusa ja toimiva inimõiguste klausli määratlemist ja lisamist, ning toonitab, et tulevaste suhete kvaliteet ja ulatus sõltuvad nimetatud väärtuste austamisest ja toetamisest;
6. peab kahetsusväärseks, et ELi ja Venemaa inimõiguste teemalisel konsultatsioonil puuduvad konkreetsed edusammud ja järelmeetmed, ning kordab oma nõudmist, et seda konsultatsiooni tuleb tihendada, et muuta see lisaks Venemaa välisministeeriumile ka teiste ministeeriumide osalusel tõhusamaks ja tulemustele suunatumaks, kaasates igal tasandil täielikult Euroopa Parlamendi;
7. kutsub sellega seoses komisjoni ja nõukogu üles, et nad teeksid süstemaatilisel avaldusi, milles antakse hinnang selle konsultatsiooni käigus kokkulepitud ühistele kohustustele; rõhutab samal ajal, et konsultatsiooni pidamise koht peab tingimata vahelduma, nii nagu see on kõigi muude ELi ja kolmandate riikide vaheliste inimõigustealaste dialoogide puhul; on sellega seoses seisukohal, et ametlikule konsulteerimisele eelnevad komisjoni korraldatud infotunnid kodanikuühiskonna osalistele on oluline vahend, mida tuleks asjakohaselt tugevdada ja millega Venemaa ametivõimud peaksid arvestama eesmärgiga need ümber kujundada täiemahuliseks õigusseminariks, kus osaleksid akadeemikud, kodanikuühiskonna esindajad ja mõlema poole ametnikud;
8. toetab jõuliselt ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta kui osa ELi inimõiguste poliitikast ning kutsub nõukogu üles edasi arendama ennetuslikke kaitsemeetmeid, keskendudes inimõiguste kaitsjate kaitsmisele ja toetamisele; nõuab eriti, et inimõiguste kaitsjate kaitse oleks ELi ja Venemaa konsultatsioonides püsiv teema; rõhutab sellega seoses Euroopa Parlamendi üleskutset luua inimõiguste kaitsjatele kõigis kolmes institutsioonis kontaktpunktid, et koordineerida tõhusamalt Euroopa ja rahvusvaheliste inimõiguste organisatsioonide tegevust;
9. kutsub Venemaa ametivõime üles täitma Euroopa Inimõiguste Kohtu kõiki otsuseid ning ratifitseerima kõnealuse asutuse reformimise protokolli viivitamata; nõuab tungivalt, et duuma ratifitseeriks Euroopa inimõiguste konventsiooni lisaprotokolli nr 14;
10. rõhutab, et tugev ja sõltumatu kodanikuühiskond on tõelise ja küpse demokraatia põhjanev ning asendamatu osa; on sellega seoses sügavalt mures inimõiguste kaitsjate halveneva olukorra pärast ja raskuste pärast, millega puutuvad kokku inimõiguste edendamise, keskkonnakaitse ja ökoloogiliste probleemide alal tegutsevad valitsusvälised organisatsioonid registreerimisel ja tegevuse läbiviimisel;
11. mõistab hukka Inguššias surnuks tulistatud populaarse inimõiguste aktivisti ja opositsioonitegelase Maksharip Aushevi julma mõrva; kutsub sellega seoses Venemaa võime üles tegema lõppu inimõiguste kaitsjate vastaseid vägivallaakte toimepanevate isikute pidevale ja laialdasele karistamatusele ning pöörama esmatähelepanu terrori ja seadusetuse õhkkonna kaotamisele Põhja-Kaukaasias ning inimõiguste kaitsjate

kaitsmisele ja nende füüsilise julgeoleku tagamisele vastavalt asjakohastele rahvusvahelistele ja piirkondlikele inimõigusi käsitlevatele õigusaktidele; palub Venemaa võimudel võtta vastu ennetuslikke meetmeid inimõiguste kaitsjate kaitsmiseks, näiteks alustada uurimist kohe, kui süüdistaja ja õiguskaitse süsteem saavad teada inimõiguste kaitsja suhtes tehtud ähvardusest;

12. kutsub Venemaa ametivõime üles võitlema omavoli vastu, järgima õigusriigi põhimõtteid ja mitte kasutama kohtuvõimu poliitilise vahendina; nõuab eriti vangistatud ärimeste Mihhail Hodorkovski ja Platon Lebedevi kohtlemise parandamist, nendele vangidele ausa ja õiglase kohtumõistmise tagamist ja igasuguse poliitilise tagakiusamise lõpetamist;
13. rõhutab, et iga tõelise, väljaarenenud ja toimiva demokraatia keskmeks on vabad ja õiglased valimised; tunneb heameelt president Medvedevi heatahteavalduse üle kohtumisel opositsiooniparteidega pärast 11. oktoobri valimisi ning loodab, et ta võtab kõik vajalikud meetmed valimispettuste tõhusaks ärahoidmiseks ja süüdlaste vastutusele võtmiseks;
14. märgib energiadialoogiga seotud jätkuvaid raskusi ning pingutusi lisada energiaharta lepingu põhimõtteid uude raamlepingusse; väljendab muret asjaolu pärast, et Venemaa on võtnud uuesti riigi kontrolli alla kõik ressursid, sealhulgas energia, kuid ei suuda poliitiliselt investeerida töösuhete demokratiseerimisse ning tööstusalaste otsuste suuremasse läbipaistvusse ja aruandluskohustusse, sest puuduvad selged poliitilised eesmärgid jätkusuutliku arengu ja ressursside kasutamise tõhususe kohta; kutsub Venemaad üles kiiresti viima siseriiklikusse õigusesse parimat rahvusvahelist tava läbipaistvuse ja avaliku sektori aruandluskohustuse kohta ning allkirjastama piiriülese keskkonnamõju hindamise Espoo konventsiooni;
15. peab kahetsusväärseks, et enne Moskvaga kahepoolsete lepingute sõlmimist, mis avaldavad mõju ELi üldpoliitikale, ei toimu liikmesriikide vahel konsultatsioone; peab taunitavaks, et Venemaa kasutab energiat poliitilise surve vahendina ning et liikmesriigid on sõlminud kahepoolsed energialepingud üksteisega koordineerimata, sest see kahjustab ELi kui terviku ja ka teiste liikmesriikide huve ning muudab küsitavaks nende prioriteetsed strateegilised projektid; juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et ELi suur sõltuvus Venemaa Föderatsiooni energiast kahjustab tõsiselt liidu ühise välispoliitika sidusust, maksvust ja jätkusuutlikkust;
16. tunnistab, et selleks, et säilitada 50 protsendiline tõenäosus, et kliima soojenemist suudetakse hoida 2°C piires, tuleb vähendada tööstusriikide heitkoguseid aastaks 2050 võrreldes aasta 1990 tasemega 80–95 %; rõhutab arenenud riikide erilist kohustust võtta enda kanda juhtroll heitkoguste vähendamisel ning asub seisukohale, et tööstusriigid peavad 2020. aastaks kokku vähendama oma heitkoguseid valitsustevahelise kliimamuutuste rühma soovitatud vahemiku 25–40 % ülemise piiri lähedal; on sellega seoses arvamisel, et kõik tööstusriigid peavad seadma eesmärgid, mis näevad ette praeguste heitkoguste ambitsioonikat vähendamist, ning et kauplemine eraldatud koguste ülejäägiga aastatest 2008–2012 ei tohiks olla lubatud, sest see kahjustaks tõsiselt rahvusvahelise kliimakokkuleppe keskkonna-alast tõhusust; palub Venemaal olla tulevastes rahvusvahelistes läbirääkimistes aktiivne ja aidata kaasa kiire kokkuleppe saavutamisele Kopenhaagenis;

17. väljendab muret Venemaa Föderatsiooni tuumasektori ohutuse pärast, riigi kavade pärast eksportida tuumatehnoloogiat ja -materjali teistesse riikidesse ning selle tagajärjel tekkivate tuumaohutuse ja tuumarelvade levikuga seotud ohtude pärast; kutsub Venemaa Föderatsiooni üles peatama tuumamaterjali vedu ja ümbertöötamist, kuna sellise tegevusega kaasneb võimalik tuumarelvade leviku oht;
18. kutsub Venemaa Föderatsiooni üles toetama taastuvenergiatööstuse arendamist, et kasutada olemasolevaid ülisuuri keskkonda säästvaid ressursse; kutsub Venemaa Föderatsiooni üles kindlustama tiptasemel keskkonnanõudeid kõikidele riigi territooriumil käigusolevatele või kavandatud nafta- ja gaasiprojektidele;
19. tunneb heameelt Ameerika Ühendriikide valitsuse ja Vene Föderatsiooni vahelise järkjärgulise lähenemise üle ning loodab, et selle tulemuseks on ühine ja vastastikku kasulik raamistik, mille eesmärk on tugevdada julgeolekut ja stabiilsust kogu kontinendil; kutsub nõukogu üles aitama aktiivselt kaasa dialoogile nimetatud poolte vahel, et tugevdada konfliktiennetamise poliitikat, tegelda ühiste probleemide ja ohtudega ning saavutada tõhus tuumadesarmeerimine; palub Vene Föderatsioonil põhjendada oma ettepanekut tugevdada Venemaad, ELi ja Ameerika Ühendriike hõlmavat praegust julgeolekusüsteemi, et oleks võimalik alustada selleteemalise avatud ja konstruktiivse dialoogiga, mida Venemaa on palunud;
20. palub nõukogul teha kõik vajalikud algatused ja kehtestada kõik olemasolevad vahendid, et vältida uut gaasikriisi Venemaa ja Ukraina vahel, ning ootab, et allkirjastatakse leping, millega kehtestatakse varajase hoiatamise mehhanism energiajulgeoleku valdkonnas ELi ja Vene Föderatsiooni vahel; rõhutab, et suhete tugevdamine idapoolsete naaberriikide ja ELi vahel ei ole mingil juhul alternatiiv usalduslikele ja heanaaberlikele suhetele nende riikide ja Moskva vahel, ning kutsub Venemaad üles arendama idapartnerluse suhtes positiivset ja konstruktiivset lähenemisviisi;
21. rõhutab, et vastavalt ELi juhtimisel tehtud sõltumatu rahvusvahelise uurimiskomisjoni järeldustele 2008. aasta augustis Gruusias toimunud sõja kohta vastutavad nende traagiliste sündmuste eest selgelt nii Gruusia kui ka Venemaa, ning märgib, et viie võitluspäeva jooksul rikkusid nii Venemaa, Gruusia kui ka Lõuna-Osseetia väed rahvusvahelist humanitaarõigust; mõistab hukka Venemaa otsuse tunnustada Gruusiast lahkulõõnud Abhaasia ja Lõuna-Osseetia vabariike ning kutsub Moskva võime üles täielikult kinni pidama 12. augustil 2008. aastal sõlmitud kuuepunktilisest kokkuleppest, mis lubab ELi vaatlusmissioonile Gruusias takistamatut juurdepääsu nendele kahele lahkulõõnud territooriumile;
22. kutsub Venemaa võime kinni pidama oma Gdanskis antud lubadusest lubada kõikide arhiivide avamist teadlastele ja ajaloolastele, et võimaldada objektiivse ja tõese hinnangu andmist Venemaa ja Euroopa minevikule;
23. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikidele, Venemaa Föderatsiooni valitsusele ja parlamendile ning Euroopa Nõukogule.